

впровадження методик ефективного використання комп'ютерних та телекомунікаційних систем.

Ефективно сформовані усі складові банківських ресурсів дозволять банку швидко та гнучко увійти в русло повноцінного функціонування в період нових економічних викликів, забезпечити його конкурентоспроможність на ринку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Економічна енциклопедія в 3-томах. ; за ред. С. Мочерного. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002.
2. Ресурсний потенціал регіону : навч. посіб. ; за заг. ред. М.К. Орлатого. Київ : НАДУ, 2014. 724 с.
3. Курченко О.Б. Інформаційні системи і технології в банківських та фінансових установах : навч. посіб. Київ : МАУП, 2006. 224 с.
4. Коваль М.І. Формування належного кадрового потенціалу комерційних банків. *Облік і фінанси*. 2018. № 1. С. 148–153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2018_1_23.

Фатюха Н. Г.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування*

Національного університету «Запорізька політехніка»

Рябченко І. А.

магістрантка

Національного університету «Запорізька політехніка»

м. Запоріжжя, Україна

МЕТОДОЛОГІЯ СТАТИСТИКИ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Прямі інвестиції, як категорія міжнародної інвестиційної діяльності, є компонентом платіжного балансу й міжнародної інвестиційної позиції, які відображають фінансові потоки та загальні обсяги фінансових зобов'язань і вимог між країнами [1].

Метою проведення державного статистичного спостереження (ДСС) щодо інвестицій зовнішньоекономічної діяльності є формування статистичної інформації про обсяги прямих інвестицій

підприємств в Україну/з України та їх взаємозв'язки в рамках відносин прямого інвестування для забезпечення інформаційних потреб НБУ зі складання платіжного балансу та визначення міжнародної інвестиційної позиції країни, потреб користувачів.

Методологічні положення ґрунтуються на нормах законів України «Про державну статистику» [2], постанов Кабінету Міністрів України від 17.03.2000 № 517 «Про складання платіжного балансу України» [3], від 30.01.1997 № 112 «Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора» [4], від 19.02.1996 № 229 «Про затвердження Положення про порядок видачі індивідуальних ліцензій на здійснення резидентами майнових інвестицій за межами України і Положення про порядок контролю та звітності щодо використання майнових цінностей, які інвестуються за межами України» [5] та ураховують положення наказів Держстату від 15.02.2017 № 41 «Про затвердження Методологічних положень щодо забезпечення статистичної конфіденційності в органах державної статистики» та від 17.08.2018 № 170 «Про затвердження Принципів діяльності органів державної статистики України».

Джерелами інформації ДСС є:

– дані за формами № 10-зез (квартальна), № 13-зез (квартальна);

– адміністративні дані: НБУ про ринкову вартість інвестицій (акцій, майна тощо), які одержані/здійснені підприємствами-резидентами; ФДМУ щодо інвестицій, які одержані державними підприємствами, у результаті приватизації за участі іноземного інвестора; органів державної реєстрації про зареєстровані іноземні інвестиції, внесені іноземними інвесторами на основі концесійних договорів та/або договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність;

– дані державного статистичного спостереження «Активи, власний капітал, зобов'язання та фінансові результати» щодо власного капіталу, доходів 8 та витрат підприємств за формами № 1, № 1-м, № 1-мс «Баланс», № 2, № 2-м, № 2-мс «Звіт про фінансові результати» [1].

За результатами ДСС формуються показники про:

– іноземні інвестиції в Україну; інвестиції резидентів за кордон; взаємозв'язки підприємств у рамках іноземного інвестування;

– обсяги власного капіталу, доходів та витрат по підприємствах із іноземними інвестиціями.

Показники ДСС щодо іноземних інвестицій в Україну, інвестицій резидентів за кордон, взаємозв'язків підприємств у рамках іноземного інвестування та обсягів власного капіталу, доходів та витрат підприємств із іноземними інвестиціями формуються по підприємствах у таких розрізах:

– регіон (із використанням адміністративно-територіального поділу);

– країна світу (відповідно до Переліку країн світу для статистичних цілей);

– вид економічної діяльності (за КВЕД).

Відповідно до мети ДСС сформована інформація є проміжною і надається НБУ виключно для складання показників щодо прямих інвестицій, платіжного балансу та визначення міжнародної інвестиційної позиції країни й Держстатом окремо не оприлюднюється [1].

З 2017 року за підтримки Технічних місій МВФ щорічно поступово вдосконалювався облік прямих іноземних інвестицій у міру доступності даних та напрацьовувалися правові підстави для їх отримання.

Відповідно до Плану спільних дій Державної служби статистики України та НБУ, починаючи з 2020 року до Національного банку передано повноваження щодо публікації статистики ПІІ для створення єдиного джерела даних з єдиною методологією розрахунку.

З 2020 року до обліку ПІІ враховано реінвестування доходів нефінансових корпорацій та додатково здійснено вдосконалення статистики запасів ПІІ відповідно до міжнародних стандартів. Ці зміни сприятимуть підвищенню цілісного відображення усіх операцій прямих іноземних інвестицій та дадуть змогу поліпшити порівнюваність макропоказників України з іншими країнами.

Врахування реінвестованих доходів не позначиться на загальному сальдо платіжного балансу, так як вони дзеркально

відобразатимуться у двох статтях платіжного балансу – «Первинні доходи» поточного рахунку та «Прямі інвестиції» фінансового рахунку. Урахування реінвестованих доходів корегує показники дефіциту поточного рахунку України та прямих іноземних інвестицій на однакові значення.

Починаючи з 2020 року функція складання та публікації статистики ПІІ повністю передана до НБУ. Відтепер він здійснює формування даних за банками та борговими інструментами та забезпечує публікацію статистики ПІІ, починаючи з даних за I квартал 2020 року на сторінках офіційного Інтернет-представництва НБУ у розділі «Статистика, Статистика зовнішнього сектору».

Основними функціями Держстату в частині складання статистики ПІІ є забезпечення збору первинних даних щодо ПІІ підприємств (в частині акціонерного капіталу та торгових кредитів), формування бази даних з урахуванням фінансової звітності підприємств з ПІІ.

Відтепер деталізовані дані щодо ПІІ складаються за принципом спрямованості та публікуються на 90-й день після закінчення кварталу; складання та оприлюднення статистики ПІІ в розрізі районів та міст обласного значення не передбачено (публікація таких даних територіальними органами Держстату припинена з початку 2019 року).

З I кварталу 2020 року збір даних за формами обстеження Держстату здійснюється у національній валюті, що дало змогу виявити підприємства, які надавали дані за історичною вартістю, та здійснити коригування вартості запасів ПІІ.

За новою методологією в I кварталі 2020 року зафіксовано чистий відплив за прямими іноземними інвестиціями у розмірі 1,6 млрд дол. США, зумовлений вилученням реінвестованих доходів реального сектору (за попередньою методологією чистий приплив становив 540 млн дол. США) [6].

Після уточнення даних, від'ємне сальдо поточного рахунку у 2017–2019 роках щорічно збільшено від 1.1 млрд дол. США (1,0% до ВВП) у 2017 році до 2.8 млрд дол. США (1,8% до ВВП) у 2019 році. Водночас, приплив ПІІ збільшено на ті ж самі величини [6].

На сьогодні розрахунки здійснюються на основі знеособлених даних фінансової звітності нефінансових корпорацій. У разі напрацювання правових можливостей для отримання масиву відкритих даних на рівні окремих підприємств, точність розрахунків може бути підвищена.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження щодо інвестицій зовнішньоекономічної діяльності. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2021/52/52.pdf.
2. Закон України «Про державну статистику» (зі змінами та доповненнями) від 17.09.1992 № 2615-XII. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/Zakon/ukr/stat_u.html.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2000 № 517 «Про складання платіжного балансу України». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/517-2000-п>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.1997 № 112 «Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/112-97-п>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 19.02.1996 № 229 «Про затвердження Положення про порядок видачі індивідуальних ліцензій на здійснення резидентами майнових інвестицій за межами України і Положення про порядок контролю та звітності щодо використання майнових цінностей, які інвестуються за межами України». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/229-96-п>.
6. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <https://bank.gov.ua>.